

Kornéli Bea

## Kapcsolat D-dúrban

**1997. február 15.** Érik bennünk a halál, tompa sercegéssel, észrevétlenül, míg végül egy napon elővillantja vigyorát, s akkortól kezdetét veszi a romlás. Az addig meghatározott és összetartozó formák bomlása, s az édeskés szagú rothadás közepette valahogy minden átértékelődik, felnagyítódik. Semmiségek kezdenek jelentőséggel bírni. Emlékek, napok, emberek, találkozások, egyszóval minden. Furcsa ez az állandó paradoxon, hogy akkor akarunk megtanulni úszni, amikor már fuldoklunk. Ez a bágyadtan araszoló elmúlás hiábavaló fontossággal ruházza fel a hátramaradt napok töredékeit, s a bennük tükröződő eltékozolt idő megannyi labirintusát. Olyasmivel, amit ebben a kusza rohanásban idáig észre sem vettünk. Egész egyszerűen átkomponálódik az életünk. A mollban vánszorgó hetek levedlik ragadós egyhangúságukat, és dúrrá alakulnak át, talán D-dúrrá, melyben a hangok sajátos fényt kapnak, s a szürkés-kék árnyalatokat cinóber váltja fel. Az üres húrok összezsengenek, a játék kedélyes és színes. Ám a kezdődő vigadalmat gyorsan agyonütik a lesben álló siratóasszonyok, és torhoz kezdenek készülni c-mollban. Aztán az ember végigjárja a kvintkör összes lehetséges hangnemét és hangulatát, hogy a végén, a lezáráskor ismét visszatérhessen kiindulópontjához, a tarka D-dúrhoz.

**1997. február 18.** Tudatosan készültem a gyászoló feleség szerepére, egészen fiatal koromban, mikor még nem is ismertem Rainert. Az Állami Konzervatóriumba jártam, és titokban íróőnek képzeltem magam, miközben irigykedtem s áhítoztam a nagy elődök, Klára és Magda ódivatú, felsőbbbűségese fájdalmára. S tessék, most itt van. Napnál világosabb a tény, hogy fogat vacogtatva szorítom a markomban ezt az elorzott sorscsapást, s nem tudok vele mit kezdeni. Csak állok értetlenül, s menekülni próbálok előle. Ki-be jár, olykor keresztülsűvít rajtam egy évtizedek óta feledésbe merült érzés, ez a reménytelen, b-moll jellegű sötétség, az egyedüllét. Lehorgonyzott és élőszködni kezdett, olyan szemérmetlenül nyíltan, hogy szinte beleszédülök. Holott Rainer tegnapelőtt még velem volt, azzal a szilárd és láthatatlan vonzással egybekötvé, melynek a létezéséről nem is tudtunk idáig, csak sejtettük, s ebben az ezüstszürke derengésben éltünk évtizedeken át. Eleinte bukdácsolva, hol ocsmány, hol nagyszerű élethelyzeteken keresztül, ostoba kalandokba bocsátkozva, végül mégis, mindig visszamenekülve egymáshoz, míg kristályosodni nem látszott, hogy nem kényszerpályák hajtanak egymás felé, hanem valami bizonytalan eredetű sodrás. Akkor megállapodtunk. Megkötöttük kétes szerződésünket a sorssal, a még elviselhető kompromisszumokat saját magunkkal, s nekivágtunk annak az intézményesített kalandnak, amit úgy hívnak, hogy házasság.

**1997. február 19.** Fő a kávé, terjeng az illata a folyosón, a rádióban mondják a híreket. Bámulok az íróasztal mögül kifelé, az ablakon át, a szemközi templom toronyórájára. Az időre gondolok, ami belénk plántálja, majd ki-

lúgozza a test szövetei alatt megbúvó álmokat. Kint koraérett tavaszi napsütés. A nagybőjt előtti multságok hava, a húsvéti misztérium hírnöke falja a telet. Öltözködni kezdek, s miközben válogatok a mindig egyhangú ruhák között, összeroskadok az árvaság súlya alatt. Lekuporodom a földre és sírok. Muszáj bevennem két szem veronált, hogy elernyessze az ész túlfeszített húrjait. Végül magamhoz térek, s már felöltözve egyensúlyozom lefele a lépcsőkön. Gondolattalanul lépegetek kőről kőre, utcáról utcára, mígnem egy alagsori, erősen megvilágított, szűk teremben találok magam. Aprókat villog a plafonra szerelt neoncső. Hallom, amint az orvos hozzám beszél, de nem értem, amit mond. Körbenézek, Rainer előttem fekszik, letakarva, mozdulatlanul. Odalépek hozzá, felhajtom a lepedőt. Megtántorodom. Megkérem a doktort, hogy hagyjon magunkra. Engedelmesen távozik. Leülök mellé, és hosszasan vizsgálom az arcát, az erősen kiálló járomcsontot, az orrát, beesett szemgödkrét, vértelen száját. Teljesen összetöpörödött, szinte felzabálta a halál. Mozdulatlanra dermedek az iszonyattól, s nem érzek semmit a döbbeneten túl, csak ürességet. Aztán egy hirtelen mozdulattal benyúlok a lepel alá s végigsimítom a testét, enyhe bizsergést érzek az ágyékomban. Képtelen vagyok felfogni, hogy nem látom, nem érzem többé. Nem törődöm a helyzet bizarrságával, hanem gyors, ösztönös mozdulatokkal felállok a székről, s melléfekszem az ágyra. Hűvös pára csapja meg az arcom, fázni kezdek. Elviselhetetlenül nehéznek érzem a tagjaimat, az ereimben feloldódó altatópor ködbe bugyolálja az előttem lévő tárgyakat, s máris az elme irreális útvesztőjében találok magam. Elalszom.

**1997. február 20.** Huszonhat évvel ezelőtt, egy nyirkos októberi napon ismertem meg Rainert. Fiatal csitri voltam, alig múltam huszonhárom. A *Klasszikus szimfóniát* vezényelte a kisszínházban. Az első sorban ültem, rövid szoknyában, piros harisnyában, kusza, lángoló vörös hajjal, s csak őt bámultam egész este. Ott állt a pódiumon, soványan, lötyögő frakkban, őszülő üstökét ide-oda forgatta, miközben dirigált a karmesterpálcával. Az előadás után bemutatottak egymásnak. Meleg, határozott kézszorítása volt, szinte elveszett a kezem az övében. Közönyösen érdeklődött az előadás felől. Őszinte válaszom meglepte: – Gyenge volt a basszus, nem érződtek a dinamikai különbségek, a forte nem volt elég forte, a piano nem volt elég piano, amitől a darabot kissé egyhangúnak éreztem. Sajnálatos módon a katarzisélmény számomra elmaradt. – Fürkészve nézett rám, láthatóan tetszett neki a felelet. Másnap találkoztunk, egy kávéház előtt várt rám. Bőrdzsekiben, bukósisakkal kezében, sokkal fiatalabbnak tűnt, mint előző este. Negyvenkét éves múlt abban a hónapban. Hosszas beszélgettünk a muzsikáról, a zenészek hiányosságairól, az elképzeléseiről, melyeknek nagy részét nem tudja megvalósítani, és arról a lehetetlen helyzetről, amiben dolgozni kényszerült. Panaszkodott, hogy hajdani párttitkárok védencai mérgezik körülötte a levegőt, szinte becsontosodtak hangszereik mögé. A politika beette magát a zenei életbe, s egyszerűen kisöpörhetetlen onnan. Kedves volt, barátságos, szókimondó, ám egy cseppet sem figyelt rám. Szinte keresztülnézett rajtam, mint akinek egészen máshol jár az esze. Elmesélte, hogy nemrég költözött el a feleségétől, válófélben van. Tehát egy reménytelenül szerelmes, felszarvazott, félnótással állok szemben – gondoltam magamban, s ez óriási csalódást okozott, de legfőképp az bántott, hogy

észre sem vett. Még csak meg sem nézett, mintha nem is egy férfi lett volna, én meg egy nő. Minduntalan a felesége körül jártak gondolatai, s ezt nem is állt szándékában titkolni. Így ennyi év távlatából sem tudnám megmagyarázni, hogy mindezek ellenére miért kezdtem el érdeklődni iránta. Naponta találkoztunk. Esténként a próbaterem hátsó sorában hallgattam előadásait. Figyeltem az összjátékot, amint egyszerre emelkedtek-süllyedtek a kezek, a tüdők, a vonók, a billentyűk, a verők. Pontos, kiszámított mozdulatok, villanásszerű beidegződések a másodperc törtrészei alatt. A zene vajúdott, formálódott, míg végül testet öltött, kilépett az ülőpróbák izzadságszagú kohójából, s lebegni kezdett az opera gyöngyházfényű falai között. Rainer körbevezetett a színházban, a büfében Chénier-t olvasott fel nekem eredetiben: *„Mon visage est flétri des regards du soleil. Mon pied blanc sous la ronce est devenu vermeil.”* Otthon vacsorát készített, borral kínált, elém jött a villamosmegállóba, belém karolt, megérintett, nevetett, de mintha ott sem lett volna. Egészen máshol járt, előlem rejtett tájakon. Bennem meg csak fokozódott a társasága után való igény, míg végül egy napon fogtam a holmimat, és hozzá költöztem. Nem örült különösebben az ötletemnek, csupán elszenvedte döntésemet. Eleinte tiltakozott, de mikor látta, hogy hajthatatlan vagyok, lemondóan beletörődött. Lelkes voltam, fiatal és merész, azzal az ostoba önhittséggel felvértezve, hogy nemsokára belém szeret. Ám a várt eredmény elmaradt. Helyette kezdetét vette ama bizonyos rejtett táj feltárása, ami semmit sem tartogatott a számomra.

**1997. február 24.** Fogytam. Az arcom beesett, sápadt, hamuszürke. Hajam kifakult, csomókban őszül. Fáradt vagyok. A rádióban a d-moll kettősverseny szól. Hallgatom a hegedűk meg-megújuló futamait, amint hol összekapaszkodnak, hol szétválnak a szólamok. Egy nagy zenei kefézés az egész, még hozzá a vérszagú inkvizítorok füle hallatára. Hátradőlök a fotelben, és elképzelem, színezem magamban a képet, amit a Szent Tamás-templom rozettáin keresztül betüremkednek a kora reggeli napsütés foszlányai, s egyházi főméltóságok hallgatják gyanútlanul a hangok eme parázna burjánzását. Úgy látszik, minden kimondható, csak stílus és műforma kérdése, annyit kell tudnunk, hogy ki nek üzenünk, s ő érti-e a nyelvünket. A gondolataim minduntalan visszatérnek Rainerhez, amint az első napon ott ült velem szemben a kávézóban, kifakult ingben, s kigyózott-tekergőzött benne a bánat. Hiába költöztem hozzá, még hosszú időn keresztül sírdogált a fürdőben, s nem hagyta nyugodni a hiányérzet. Próbálkozott ugyan rám figyelni, örülni, elevennek hatni, de valahogy nem sikerült. Nem volt más a szeme előtt, csak egy csúnyácska nő, napfényben fürdő emlékekkel, akinek az elérhetetlensége minden lehetetlen élethelyzetet mítosz-szá hamisított benne. Csak állt értetlenül, s nem tudta, mihez kezdjen egy frivol, rőt libával, aki körülötte sertepertélt. Heti gyakorisággal lett elegendő az egészből, ilyenkor összecsomagoltam s menni készültem, otthagyni ezt az élethetetlen barmot, feleségestül, emlékestül, kutyástul együtt. Aztán valahogy mégis maradtam. A dolgaim szépen visszakerültek a szekrényekbe, a fiókokba, a polcokra, majd megejtettük azt a bizonyos kettősversenyt, s minden kezdődött előlről.

**1997. február 26.** Ma délelőtt kaptam kézhez a Rainer apja után járó kártyaösszeget. Antont 1944 végén hurcolták el az oroszok kényszermunkára,

egy Urál menti szénbányába. Mindenkit összefogdostak a környékről, akit csak értek, válogatás nélkül, nőket, férfiakat, kamaszokat, serdülő lányokat. Beva-gonírozták őket, s meg sem álltak velük a Szovjetunió kietlen belsejéig. Koszos ötezerforintost tartok a kezemben. Ennyit érne egy emberélet? Ezek a jóvá-tehetetlen bűnök csak burjánzanak generációkon át, s a hiány pótolhatatlan. Rainer elméletben kiváló karmester volt, mindent tudott a zenéről, amit csak lehetett. Tele volt korszakalkotó, eredeti ötletekkel, de egyszerűen képtelen volt keresztülvinni az elképzeléseit a zenekarban. Nem voltak hozzá eszközei. Kamaszként nem volt kitől megtanulnia, hogyan kell érvényt szerezni az akara-tának. Rainert egész életében csak nők vették körül, s ahelyett, hogy uralkodni tanították volna, ők uralkodtak rajta. Elárvult kölyökként nőtt fel, s nem vértetzte fel őt senki, miként kell hadat üzeni az ellene irányuló intrikáknak. Védtelenül állt a szimfonikusokkal szemben, s nem tudta megkövetelni, hogy az adott pil-lanatban minden ott legyen, ahol kell, azaz a helyén. Így akármennyire is zse-niális volt, belesüppedt a középszerűség mélabújába, mert apja fukarul őrizte átörökíthetetlen tudását, valahol a messzi Urál meddőhányói alatt.

**1997. február 27.** Eseménytelen, értelmét veszített napok. Zene, gyógy-szerek, szilvapálinka, semmi sem segít. A cinkék vidáman lakmároznak a te-raszra kifüggesztett madáretetőből. Parányi sárgáskék villanások a levegőben. Megkapaszkodnak a korláton, fejüket forgatják, eszegetnek, szemetelnek, csi-vitelnek, ide-oda libbennek. Nincs étvágyam, péntek óta nem ettem semmit. Kicsit émelygek az éhségtől, de az enivaló gondolatára undor fog el.

Rainerrel a huszonhat év alatt végigjártuk a kvintkör ezernyi árnyalatát, c-mollban kezdtük visszafogottan, akár egy gyászindulót. Lepusztult albérlési garzon, kacatok, adósságok, ez volt kezdetben minden vagyonunk. Nehezeknek ott volt még egy túlszínezett nő látomása is. Így vonszoltuk magunkat előre azon a láthatatlan pályán, aminek ívét magunk szabtuk, de a végét nem láthattuk. Aztán az egymásra rakódó évszakok súlya alatt fokozatosan levedlettük ócska-ságainkat, és egyre közelebb és közelebb kerültünk egymáshoz. Kereszteltünk, temettünk, költözködtünk, veszekedtünk, ölelkeztünk, számoltunk, reményked-tünk, utaztunk, eggyé váltunk. D-dúrrá kerekedett ki életünk, ami mögött valami jóllakott harmónia szunnyadt csupán, mezzofortéban, különösebb szenvedélyek nélkül. Annak a szilárd meggyőződésnek, annak a túlburjánzott hévnek, amit szerelemnek hívnak, nyomát sem találtuk soha. Először tiltakoztam ellene, düh-öngtem, fondorlatokat eszeltem ki, hisztiztem, elhagytam, visszamentem. Mái-g nem értem, miért maradtunk egymás mellett, s miért volt mégis minden élhető és derűs. Próbáltam az eredetére bukkanni, boncolgattam éjjel és nappal, de már soha nem fogok rájönni. Nincs semmi bizonyosság a kezemben, csak az együtt töltött évek megkövesedett fossziliái és a sejtekben legendává érlelődő emlékek halmaza. Ennyi, ami kettőnk után maradt. Néhány fotó, lemezfelvétel, partitúrák, s a titok. Huszonhat egymásba gabalyodott év kohéziója mögötti talány.

Holnap lesz a temetés. Mindent elrendeztem. Nem akarok semmi dumát, mellébeszélést, csak egy rezignált halotti misét, d-mollban, visszafogott pasz-tellszínekkel. S hogy utána mihez kezdek, arról még fogalmam sincs.

„Arcom meghervadt már, barnára szítt a nap. Vad túske tépte fel fehérleő lábamat.” (Radnóti Miklós fordítása)